

Reactie op advies Sociale Raad

Armoedebeleid 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Algemeen	3
3. Terugdringen van niet-gebruik regelingen	4
4. Hogere lasten voor burgers	4
5. Leenbijstand en schuldhulpverlening	5
6. Beschikbaarheid sociale huurwoningen	6
7. Opmerkingen ten aanzien van concept Armoedebeleid 2016	6
8. Vervolgtraject	8
Bijlagen	
Als bijlagen zijn de twee adviezen van de Sociale Raad toegevoegd.	
1. Advies herijking armoedebeleid (juli 2015)	
2. Reactie en aanvullend advies op concept armoedebeleid (oktober 2015)	

Verslag

1. Inleiding

In de gemeente kennen we de Sociale Raad Aalten. Deze raad geeft gevraagd en ongevraagd advies over alle beleidsplannen die de gemeente heeft met betrekking tot de Wmo.

Voor de start van herijking van het bestaande armoedebeleid is op 24 april 2015 aan de Sociale Raad Aalten gevraagd naar hun ervaringen met het huidige armoedebeleid. Op 9 juli 2015 gaf de Sociale Raad hierop zijn advies/reactie.

Deze reactie is betrokken bij de totstandkoming van het concept Armoedebeleid 2016, welke op 15 augustus 2015 ter advisering aan de Sociale Raad is voorgelegd. Op 15 oktober 2015 werd dit advies door de gemeente ontvangen.

In het voorliggende document wordt het advies van de Sociale Raad weergegeven en voorzien van een bijbehorende reactie vanuit de kant van de gemeente/het college.

2. Algemeen

De Sociale Raad heeft bij haar advies onderstaande algemene opmerkingen (mee) gegeven.

Zienswijze/opmerkingen/vraag	Reactie
Als positief beoordeelt de sociale raad de voorzetting van bestaand beleid en de uitbreidingen. De toevoegingen voor gezinnen met kinderen hebben eveneens onze instemming. Het armoedebeleid vorm te geven door in te zetten op preventie en vroeg signalering onderschrijft de sociale raad volledig.	Voor kennisgeving aangenomen.
De term maatwerk wordt vaak gebruikt zonder dat daar een duidelijk kader voor wordt gegeven.	Het Rijk heeft gemeenten opgeroepen om binnen het armoedebeleid meer maatwerk te leveren. Binnen het armoedebeleid vindt, gelijk aan de huidige praktijk, toetsing per situatie plaats op individuele gronden (maatwerkprincipe). Het kader daarbij is dat de gemeente bij elke aanvraag moet vaststellen of er sprake is van uitgaven die voortvloeien uit bijzondere omstandigheden, of de uitgaven noodzakelijk zijn en of ze daadwerkelijk gemaakt zijn.
De toetsing van de effecten van beleid heeft voor het laatst in 2012 plaatsgevonden. De sociale raad beoordeelt dit als een belangrijk verbeterpunt.	Het nieuwe armoedebeleid wordt na afloop van ieder kalenderjaar (in het eerste kwartaal van het daaropvolgende jaar) geëvalueerd op het gebruik, zowel qua gebruikers als financieel (budgetten).
De Sociale Raad constateert dat in de conceptnota van het armoedebeleid over de meeste onderwerpen uit haar advies van juli 2015 op geen enkele wijze iets wordt vermeld en daarmee vaststelt dat in het concept onvoldoende wordt geanticipeerd op bestaande situaties en verwachte ontwikkelingen in het veld. De sociale raad is hierover teleurgesteld.	Het advies van de Sociale Raad van 15 juli 2015 is wel degelijk gebruikt als input voor het nieuwe armoedebeleid. Belangrijke zaken uit dit advies komen ook terug in de nota armoedebeleid. In de nota is bijvoorbeeld aandacht geschonken aan het actief blijven inzetten op het terugdringen van niet-gebruik van regelingen, is aandacht voor een cumulatie van inkomenseffecten (in het bijzonder de zorgkosten) en wordt ingezet op een voortzetting van de samenwerking met Humanitas op het gebied van Financiële Thuisadministratie. De door de Sociale Raad benoemde casussen en belevingen voeren te veel in detail om in een beleidsnota specifiek te benoemen. Deze komen aan bod in de voorliggende reactie op het advies van de

	Sociale Raad, waarbij (waar van toepassing) eveneens wordt aangegeven welke vormen van beleid, m.b.t. de genoemde bevindingen, in het Armoedebeleid 2016 zijn opgenomen.
--	--

3. Terugdringen van niet-gebruik regelingen

De Sociale Raad adviseert om bij de herijking van het armoedebeleid aandacht te geven aan terugdringen van niet-gebruik door voorlichting, preventie en samenwerking met organisaties.

Zienswijze/opmerkingen/vraag	Reactie
De Sociale Raad geeft aan dat uit haar oriëntatie onvoldoende naar voren gekomen is hoe groot het probleem van "niet-gebruik" is. De sociale raad wil het college vragen wat het resultaat is uit de evaluaties van dit onderwerp. Als uit de evaluaties blijkt dat het probleem van "het terugdringen niet-gebruik" nog actueel is, dan pleit de sociale raad op een sterke inzet van de maatregelen.	Het daadwerkelijk niet-gebruik van regelingen is lastig te monitoren. In het voorgestelde armoedebeleid is opnieuw vastgelegd dat de gemeente een actief beleid blijft voeren om niet-gebruik van regelingen terug te dringen. De gemeente blijft binnen haar dienstverlening een proactieve houding aannemen ten aanzien van het opsporen van rechthebbenden. Dit gebeurt onder andere via huisbezoeken of contacten met intermediairs/ maatschappelijke organisaties.
Er worden bevindingen opgesomd vanuit gesprekken met Humanitas, Estinea, Diaconie en Caritas.	Er is kennis genomen van de opgesomde bevindingen. Deze bevindingen zijn gebruikt als input bij het opstellen van het nieuwe armoedebeleid.
Een voortrekkersrol van de gemeente in: <ul style="list-style-type: none"> - Meer publiciteit en het benadrukken bij organisaties, voor grotere bekendheid over de mogelijkheden voor gebruik van regelingen. - Een meer georganiseerde samenwerking met zowel professionele als vrijwilligersorganisaties. - Het preventief organiseren van trainingen voor meer structuur in administratie en beter omgaan met budget, zodat de toename van het aantal deelnemers dat gebruik maakt van ondersteuning beheersbaar blijft. - Het organiseren van ondersteuning voor invulling van formulieren. Wij missen meer initiatief in de preventie van financiële problemen.	Na vaststelling van het nieuwe armoedebeleid worden inwoners van de gemeente Aalten geïnformeerd over de inhoud daarvan. Daarnaast zet de gemeente zowel bij de communicatie als bij de uitvoering van het beleid in op een goede samenwerking met intermediairs/ maatschappelijke organisaties. Het door de Sociale Raad geschetste belang van ondersteuning en preventie op het gebied van administratie/ formulieren wordt gedeeld. Dit is dan ook de reden om de samenwerking met Humanitas op het gebied van Financiële Thuisadministratie de komende jaren voort te zetten.

4. Hogere lasten voor burgers

De Sociale Raad adviseert om bij de herijking van het armoedebeleid aandacht te geven aan extra budget voor het sociale domein uit andere beschikbare budgetten en adviseert om maatwerk in financiële regelingen mogelijk maken.

Zienswijze/opmerkingen/vraag	Reactie
De Sociale Raad geeft de bevindingen weer uit haar oriëntatie ten aanzien van hogere lasten en een minder inkomen, veelal door een cumulatie van (landelijke) effecten, voor burgers en de (persoonlijke) gevolgen daarvan.	Binnen het armoedebeleid worden diverse regelingen benoemd op het gebied van ondersteuning aan verschillende doelgroepen met een laag inkomen. Daarbij is, met het opnemen van enkele nieuwe voorstellen, ook rekening gehouden met de (landelijke) ontwikkelingen. Door bijzondere omstandigheden kan de situatie zich

	voordoen dat de bijstandsnorm (of een ander inkomen op dit niveau) niet toereikend is om noodzakelijke uitgaven te doen. Als de gemeente van mening is dat deze uitgaven noodzakelijk zijn en niet uit de bijstandsnorm of andere middelen betaald kunnen worden, dan kan bijzondere bijstand worden verleend. De bijzondere bijstand gaat uit van maatwerk.
Extra budget voor het sociale domein uit andere beschikbare budgetten.	Voor intensivering van het armoedebeleid zijn, naast het reguliere budget, middelen opgenomen in de begroting. Deze middelen worden middels het Armoedebeleid 2016 ingezet voor nieuw beleid.
Heroverweging van het op 18 maart 2014 door de Sociale Raad uitgebrachte advies betreft afschaffing Wtcg.	Op 27 januari 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de compensatie van aantoonbare meerkosten i.v.m. een chronische ziekte en/of handicap in 2015 vorm te geven via de individuele bijzondere bijstand. Het uitvoeren van deze vorm van inkomensondersteuning via de bijzondere bijstand blijkt in de praktijk goed te werken. In het nieuwe beleid wordt dan ook voorgesteld om, in aanvulling op het genoemde raadsbesluit, de compensatie van aantoonbare meerkosten i.v.m. een chronische ziekte en/of handicap ook in de toekomst vorm te geven via de individuele bijzondere bijstand.
Maatwerk waar mogelijk op basis van de individuele situatie. Dit kan je doen door bij elke gemeentelijke regeling een hardheidsclausule op te nemen.	De hardheidsclausule betreft niet zozeer een term in een beleidsnota, maar een bepaling in een wet of verordening die het mogelijk maakt af te wijken van het in de wet of verordening bepaalde ten gunste van de belanghebbende. Toepassing van de hardheidsclausule is daarnaast bedoeld voor echt uitzonderlijke situaties en wordt derhalve in de regel niet vaak toegepast. Dit is dan ook de reden geweest om in de nota te spreken over de term maatwerk, in plaats van het opnemen van een hardheidsclausule.
Biedt de draagkrachtberekening een goede oplossing bij de stapeling van kosten voor hen die net boven de bijstandsnorm zitten?	Dat is inderdaad de essentie van de draagkrachtberekening. In die gevallen dat er sprake is van een inkomen dat hoger ligt dan de gestelde inkomensgrens, wordt een draagkrachtberekening toegepast vanaf de geldende/gehanteerde inkomensgrens. Mocht de berekende draagkracht lager of gelijk zijn aan de gestelde inkomensgrens, dan komt men alsnog in aanmerking voor de betreffende regeling.

5. Leenbijstand en schuldhulpverlening

De Sociale Raad adviseert om bij de herijking van het armoedebeleid aandacht te geven aan een goede regeling voor vervanging van strikt noodzakelijke gebruiksgoederen.

Zienswijze/opmerkingen/vraag	Reactie
Een goede regeling voor het vervangen van strikt noodzakelijke gebruiksgoederen die niet leidt tot een hogere schuldenlast.	Conform de notitie "leenbijstand en duurzame gebruiksgoederen" (raadsbesluit 16 februari 2010) wordt op individuele gronden beoordeeld in welke vorm de bijstand voor duurzame gebruiksgoederen, waaronder witgoed, wordt geleverd. Er wordt dus maatwerk geleverd. De praktijk heeft geleerd dat, indien de gemeente overgaat tot het instellen van een witgoedregeling, dit een behoorlijke aanzuigende werking heeft. Er is dan ook voor gekozen de situaties blijvend individueel te beoordelen.

6. Beschikbaarheid sociale huurwoningen

De Sociale Raad adviseert om bij de herijking van het armoedebeleid aandacht te geven aan de woonsituatie van kwetsbare jongeren.

Zienswijze/opmerkingen/vraag	Reactie
<p>De raad adviseert het college in gesprek te gaan met o.a. De Woonplaats en andere verhuurderorganisaties om het woningaanbod met lage huren te vergroten en de mogelijkheid op huurtoeslag te verruimen. Speciaal voor de woonsituatie van kwetsbare jongeren.</p>	<p>Het armoedebeleid staat in relatie tot veel andere beleidsterreinen. Minima hebben immers veelal ook te maken met andere problemen, zoals werkloosheid, gezondheid, schulden, etc. Met het armoedebeleid wordt niet geprobeerd om alle problemen die kunnen spelen bij minima aan te pakken en op te lossen. Deze problemen dienen zoveel mogelijk al binnen de betreffende beleidsterreinen aangepakt te worden. Dit betekent dat binnen die beleidsterreinen al rekening wordt gehouden met de gevolgen van beleidskeuzes voor minima. Het armoedebeleid kan worden beschouwd als een verzameling van een aantal regelingen, die kunnen worden ingezet op het moment dat het niet gelukt is om de problemen die samenhangen met armoede binnen de andere beleidsterreinen op te lossen. Het armoedebeleid wordt dan ook in samenhang gezien met andere beleidsterreinen, zonder deze beleidsterreinen te vervangen. De gemaakte opmerking wordt dan ook gecommuniceerd met de betreffende beleidsafdeling, Bestuur en Openbare Ruimte.</p> <p>Verder wordt geconstateerd dat de tweede kamer medio 2015 heeft bepaald dat woningcorporaties in 2016 moeten voldoen aan de "passenheidsnorm" voor het verplicht passend toewijzen van huurwoningen aan mensen met recht op huurtoeslag. De passendheidsnorm houdt in dat aan ten minste 95 procent van de huishoudens met recht op huurtoeslag een woning moet worden toegewezen met een huur onder de aftoppingsgrens (rond 600 euro).</p>

7. Opmerkingen ten aanzien van concept Armoedebeleid 2016

De Sociale Raad heeft ten aanzien van het concept Armoedebeleid 2016 inhoudelijk gereageerd.

Zienswijze/opmerkingen/vraag	Reactie
<p><i>Paragraaf 4.1.8 Regeling pensioengerechtigden</i> Wordt hier bedoeld dat ook niet-pensioengerechtigden in de genoemde omstandigheden hiervoor in aanmerking komen? Zo ja dan geeft de huidige benaming van de regeling verwarring.</p> <p>Advies: De benaming aanpassen om verwarring te voorkomen.</p>	<p>Om in aanmerking te komen voor de Regeling pensioengerechtigden dient de aanvrager op het moment van aanvragen de pensioengerechtigde leeftijd te hebben.</p>

<p>Paragraaf 4.1.9 Financiële thuisadministratie In deze paragraaf vermeldt u dat u gebruik maakt van de diensten van Humanitas. In paragraaf 2.1 van ons advies van juli schetsen wij de situatie en behoeften bij Humanitas en de initiatieven bij Diaconie en Charitas.</p> <p>Advies: Wij vragen hiervoor uw aandacht en pleiten ervoor een toekomst bestendige omgeving te realiseren voor de financiële thuisadministratie.</p>	<p>De samenwerking met Humanitas op het gebied van Financiële Thuisadministratie wordt ook in de komende periode voortgezet. Jaarlijks wordt het project geëvalueerd. De gemeente is en blijft met Humanitas in gesprek om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen rondom Financiële Thuisadministratie/preventie.</p>
<p>Paragraaf 5 Terugblik speerpunten bestaande beleid Positief is dat de maatregelen om de voorstellen uit te voeren zijn gerealiseerd. Bij het speerpunt evaluatie constateren we helaas dat de effecten van het beleid voor het laatst getoetst zijn in 2012. Een hogere frequentie is wenselijk. Positief is dat u in paragraaf 11 "Evaluatie" voorstelt in het eerste kwartaal van het daaropvolgende jaar de evaluatie op gebruik, zowel qua gebruikers als financieel te evalueren. Advies: Gezien de grote veranderingen is het advies in het 1e kwartaal van 2016 te starten met evaluatie.</p>	<p>Wij onderkennen uw advies ten aanzien van een tijdige evaluatie. Een evaluatie drie maanden na aanvang van de nieuwe beleidsperiode wordt echter, gelet op de aantallen/bedragen waar we over praten, te kort geacht voor een goede evaluatie. Naar aanleiding van uw advies is aan de nota toegevoegd dat, om de start van de nieuwe beleidsperiode te evalueren, medio 2016 een tussentijdse evaluatie plaatsvindt over de eerste zes maanden van het jaar 2016.</p>
<p>Paragraaf 6 Aantallen en uitgaven Beleid inzetten op preventieve maatregelen en herhaling van het advies zoals vermeld bij paragraaf 4.1.9.</p>	<p>De samenwerking met Humanitas op het gebied van Financiële Thuisadministratie wordt ook in de komende periode voortgezet. Jaarlijks wordt het project geëvalueerd. De gemeente is en blijft met Humanitas in gesprek om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen rondom Financiële Thuisadministratie/preventie.</p>
<p>Paragraaf 6 Aantallen en uitgaven Tabel 2 geeft geen helder beeld van kostenontwikkelingen. Uit de tabel kan niet worden geconcludeerd of kosten sterk toenemen of niet. Vraag: Om meer duidelijkheid te krijgen over werkelijke kostenontwikkelingen vraagt de sociale raad om een toelichting op tabel 2. Mede ook in relatie tot het voorgestelde budget van € 225.000 in paragraaf 8.2.2, dat u als voldoende acht.</p>	<p>Tabel 2 is opgenomen om een indruk te geven van de uitgaven op het gebied van de regelingen vallend onder het armoedebeleid. Over het genoemde budget om burgers met een chronische ziekte en/of beperking op maat financieel te ondersteunen kan worden opgemerkt dat, gelet op het huidige gebruik (binnen de bijzondere bijstand), een structureel budget van € 225.000 voor de gehele inkomensondersteuning voor chronisch zieken en gehandicapten, te weten de voort te zetten regeling "bijzondere bijstand zorgkosten" en de nieuwe regeling "gedeeltelijke compensatie eigen risico", als voldoende wordt geacht.</p>

<p><i>Paragraaf 8.1.1 voorstel voor aanvullingen of wijzigingen van de huidige regels en maatwerk</i></p> <p>In het concept armoedebeleid worden de kosten geschetst voor leermiddelen in het MBO. De tegemoetkoming van € 116.- is hiervoor lang niet toereikend. De individuele bijstand biedt hier voor extra mogelijkheden.</p> <p>Advies: Voor de tegemoetkoming een kader vaststellen met bijvoorbeeld een concrete staffel met bedragen.</p>	<p>Aan de beoordeling is toegevoegd dat de beoordeling plaatsvindt met in achtneming van een maximum van € 375,- (zijnde het verschil tussen de maximale bijdrage van de voormalige WTOS en de maximale huidige tegemoetkoming via het kindgebonden budget, minus de reeds bestaande mogelijkheid voor een bijdrage van € 200 vanuit het Participatiefonds).</p>
---	--

8. Vervolgtraject

Tot slot heeft de Sociale Raad onderstaande opmerking geplaatst ten aanzien van het vervolgtraject.

Zienswijze/opmerkingen/vraag	Reactie
<p>De Sociale Raad zal het op prijs stellen in het proces van deze beleidsontwikkeling betrokken te blijven.</p>	<p>De Sociale Raad wordt ook in de toekomst betrokken bij de verdere ontwikkeling van het beleid. Vooruitlopend op de raadsvergadering van 15 december 2015 wordt de Sociale Raad uitgenodigd voor een gesprek met de portefeuillehouder om de reacties in deze notitie vanuit gemeentelijke kant nader toe te lichten en om dezemet elkaar te bespreken. Eveneens wordt de Sociale Raad in de toekomst op de hoogte gehouden van de (tussentijdse) evaluaties.</p>